

מה ההבדל בין 'תנו-רבנן' ל'תניא'?

אהרן היימאן (גאון אגאס ואמוראים, עמ' 430)

והברייתות דר' חייא אינם מה שמצינו בש"ס 'תנו רבנן' כדמוכח כתובות נב. ת"ר – סבר רב – א"ל ר"ח לית הלכתא כהא מתניתא. ומי שיש לו ידיעה בש"ס יראה בהשקפה ראשונה שכל ה'תנו רבנן' שבש"ס המה מהתנאים הראשונים, טרם חיבר רבי המשנה, וכל אחד ואחד היה שונה משנתו בטעם אחד אבל בלשון אחר.

רמ"ע מפאנו (שו"ת סי' כ"ה)

מה בין 'תניא' ל'תנו רבנן'. תשובה, גם אני הייתי מסופק בדבר הזה ימים רבים ושאלתי לחכמים ואין מגיד לי, זולתי מה שראיתי בלקוטים שכל 'תניא' הוא מת"כ, ופשפשתי ומצאתי דלאו כללא הוא וספקא דילן אעקריה קאי. ואתבונן אליו במשנה סוף פ"ה דעדיות וראיתי ההבדל שלמדנו עקביא בן מהללאל בין הנשמע מפי המרובים לנשמע מפי היחיד, ומשם יש לי ללמוד שכל 'ת"ר' היא ברייתא שגורה בפי הכל מקובלת מן המרובים, וכל 'תניא' ברייתא ששנאה יחיד בבית המדרש דאייתי מתניתא בידיה וקבלוה מניה.

רב שריא גאון (אגרות רב שריא גאון, מהד' לזון, עמ' 41-39, הנוסח ה3978)

וכד חזו רבנן דבריתא דלאו ר' חייא ור' אושעיה, אית בהו שבשתא ואית מנהון פרטי דמן כללי דיחידים ומילי דלא דייקן, והני דתריצינון ר' חייא ור' אושעיה עדיפן מכולהו, לקטונין רבנן ותנונין בי רבנן ועליהון אמרינן בגמרא 'תנו רבנן'. ואע"פ כן הוה שכיחן בריתא אחרות וגרסי להון רבנן כל חד מאי דאגמריה רביה... וכולהי הני בריאתא לא איקבען למיגרסאנין כולי עלמא כדאיקבען בריאתא דר' חייא ור' אושעיה, ולא אמרינן בהו תנו רבנן, אלא תניא ותונא.

גאון אלביק (מבוא אמוראים, עמ' 24-23)

לאמיתו של דבר, ההבדל בין 'תנו רבנן' ל'תניא' אינו אלא עניין של סגנון בלבד... וזה הכלל: 'תניא' נאמר לפני ברייתות המתחילות בשם חכם, כגון ר' פלוני אומר, אמר ר' פלוני (היה ר' פלוני אומר), אמרו לו לר' פלוני, אמר להם ר' פלוני. אבל שאר הברייתות מתחילות בלשון "תנו רבנן". [...] ויש להעיר שברוב פעמים מוצעים דברי בית שמאי ובית הלל לא ב'תניא' אלא ב'תנו רבנן': תנו רבנן בית שמאי (בית הלל) אומרים וכו'... ולא עוד אלא שפעמים נמצא בנוסחאותינו 'תנו רבנן' על הבאה מן המשנה.].